

Utlysning av forskningsmedel

Säkerhet och trygghet i offentlig miljö – skydd mot antagonistiska hot och terrorattentat

Steg 1

Innehållsförteckning

Ramar	3
MSB:s uppdrag	4
Bakgrund till utlysningen	4
Utlysningens inriktning/forskningsbehov	5
Tidsramar	7
Urval och beredning	7
Kriterier för granskning	7
Utformning av ansökan	8
Steg 1 – Intresseanmälan	8
Steg 2 – Fullständig forskningsansökan	9
Formella krav samt vissa begränsningar	9
Mer information	10
Kontaktpersoner för utlysningen	10

Utlysning av forskningsmedel Säkerhet och trygghet i offentlig miljö – skydd mot antagonistiska hot och terrorattentat

Ramar

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) avser att finansiera tre- till femåriga forskningsprojekt inom området Säkerhet och trygghet i offentliga miljöer – skydd mot antagonistiska hot och terrorattentat. Utlysningen omfattar preliminärt 20 miljoner kronor.

Utlysningen genomförs i två steg. I det första steget välkomnas forskare att lämna in en intresseanmälan. I forskningsutlysningens andra steg bjuder MSB in ett antal sökande att lämna en fullständig ansökan, efter en bedömning av inkomna intresseanmälningar.

MSB bedömer att högst tre projekt kan beviljas inom ramarna för utlysningen. Beräknad start för utvalda forskningsprojekt är satt till april-maj 2024.

MSB ser gärna att internationella perspektiv beaktas i ansökan där så är tillämpligt. Det kan exempelvis handla om Norden, EU eller Nato. MSB ansvarar för Sveriges bilaterala samarbetsavtal om forskning och utveckling med USA och Kanada och ser positivt på samarbeten som sker tillsammans med forskargrupper i dessa länder, läs mer på: <https://www.msb.se/sv/om-msb/internationella-samarbeten/usa-och-kanada/>.

MSB:s uppdrag

MSB har ansvar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Ansvaret avser åtgärder före, under och efter en olycka, kris, krig eller krigsfara. En del av MSB:s arbete omfattar stöd till forskning inom vissa områden.

MSB finansierar behovsriktad forskning som ska vara möjlig att tillämpa i samhället. Forskningen utgår från ett behov i samhället som på sikt ska leda till ny förståelse, nya metoder eller nya produkter. MSB finansierar forskning och det är externa aktörer, t.ex. universitet, högskolor eller forskningsinstitut, som utför forskningen.

Bakgrund till utlysningen

Varje år genomförs och stoppas ett antal terrorattentat och våldshandlingar som hade kunnat få stora konsekvenser i Europa. Under de senaste åren har Sverige och andra länder i vår närhet drabbats av terrorattentat riktat mot allmänheten. Attentat som riktats mot allmänheten innebär ofta stora konsekvenser och medför ofta höga skadeutfall. Ett modernt, demokratiskt och öppet samhälle är sårbart för terrorism och terrorister slår ofta till mot offentliga platser där många människor befinner sig. Det kan till exempel vara torg, skolor, arenor av olika slag, restauranger, kollektivtrafik och religiösa lokaler. Antagonistiska hot är aktörsdrivna, det vill säga de bygger på att någon aktivt försöker undvika säkerhetsåtgärder för att uppnå sitt mål. Exempel på antagonistiska hot är terrorism, sabotage och stöld.

I den svenska strategin mot terrorism från 2014¹ delas Sveriges terrorbekämpning upp i att förebygga, förhindra och försvåra. MSB:s uppdrag inom detta område rör främst arbetet med att försvåra terrorism. Det handlar om att skapa och upprätthålla skydd för människor och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat. Om ett terroristattentat ändå genomförs måste samhället kunna hantera konsekvenserna av det. Detta kan till exempel ske genom att öka möjligheten att upptäcka ett nära förestående attentat, förbättra möjligheten att varna och larva vid ett attentat, förbättra skyddet av platsen och skapa möjlighet att fly men även att höja medvetenheten hos människor.

¹ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2015/08/forebygga-forhindra-och-forsvara--den-svenska-strategin-mot-terrorism/>

Utlysningens inriktning/forskningsbehov

Denna utlysning syftar till att bidra till kunskapsutveckling inom säkerhet och trygghet i offentlig miljö utifrån risker som rör antagonistiska hot/terrorattentat. Utlysningen är inriktad på arbetet med att *försvåra* terrorism.

Den offentliga miljön omfattar den gemensamma miljö människor rör sig i. Det kan röra sig om permanenta eller tillfälliga platser t.ex. gator, torg, parker, nöjesfält, kollektivtrafik, tågstationer, skolor, köpcentrum, religiösa lokaler och andra platser som i detaljplan redovisas som allmän plats.

I offentliga miljöer där många människor passerar eller vistas kan olika typer av fysiska skydd användas. Användning av detektorer för att upprätthålla kontroller och skydd med bibehållen genomströmning av människor kan användas för att upptäcka och avvärja terrorattentat. Likaså kameraövervakning, som blivit allt vanligare på offentliga platser. På särskilt sårbara platser behöver det finnas skydd mot terrorattentat av olika slag, exempelvis sprängningar, skjutningar och sådana som använder fordon som vapen. Samtidigt som dessa olika verktyg kan bidra till ökad trygghet riskerar de även att äventyra människors rätt till privatliv och känsla av att kunna röra sig fritt. Allt för synliga fysiska skydd och övervakningsutrustning kan även få motsatt effekt och istället signalera att platsen är farlig och därmed skapa otrygghet. Det behövs till exempel mer kunskap om hur offentliga miljöer bör utformas och anpassas för att dels tillgodose krav på skydd och säkerhet, dels för att upplevas som en trygg plats. Hur kan goda exempel på enkla men effektiva åtgärder från andra länder anpassas och fungera i en svensk kontext? Vilka hinder och svårigheter kan identifieras?

För att skapa en säker och trygg offentlig miljö behövs samverkan och samarbete mellan myndigheter på nationell, region och lokal nivå. Samverkan och samarbetet i dessa frågor behöver också finnas mellan myndigheter och olika aktörer t.ex. idrottsföreningar och trossamfund, näringsidkare, byggbolag framför allt på regional och lokal nivå. Vilka hinder för samverkan kan identifieras? Vilka modeller för samverkan fungerar och hur kan samverkan utvecklas? Hur kan säkerhetshöjande insatser vägas mot andra intressen och perspektiv? Vilka hindrande och möjliggörande faktorer finns?

Genom att beakta skydd mot terrorism och antagonistiska hot i offentliga miljöer i den kommunala samhälls- och stadsplaneringen kan genomförandet av terrorattentat försvåras och konsekvenser av terrorattentat minska. Kommuner är ålagda att göra risk- och sårbarhetsanalyser som ett steg i att reducera risker, minska sårbarheter och förbättra förmågan att förebygga, motstå och hantera kriser och extraordinära händelser. I kommunernas arbete ska även risker och sårbarheter beaktas som rör terrorattentat och

antagonistiska hot i offentliga miljöer, men det är oklart i vilken utsträckning det görs. Några exempel på frågor där det behövs mer kunskap är: Hur kan risk- och sårbarhetsanalysarbetet och samhälls- och stadsplaneringen kopplas samman med övrig kommunal planering för att öka skyddet och tryggheten för allmänheten? Vilka möjligheter, hinder och svårigheter finns för kommuner att beakta skydd mot terrorism och antagonistiska hot i offentliga miljöer i planering av nya och befintliga områden? Vilka motstridiga intresse- och målkonflikter kan finnas?

Människor som rör sig eller vistas i offentliga miljöer kan tillhöra lokalbefolkningen, vara på tillfälligt besök eller vara turister från Sverige eller andra länder. Människor har olika kunskaper, erfarenheter och förutsättningar som påverkar hur de upplever trygghet och säkerhet och hur de agerar i samt hanterar en hotfull situation. Mer kunskap behövs bland annat om hur människor upplever trygghet och säkerhet på offentliga platser, utifrån exempelvis ålder, kön och andra faktorer, och hur det påverkar var och hur de rör sig och deltar i aktiviteter där många människor samlas. Mer kunskap behövs också om hur man når olika målgrupper och vilka förebyggande kunskapshöjande insatser och åtgärder som behövs och fungerar för att människor ska kunna fatta kloka och väl avvägda beslut vid ett nära förestående eller pågående terrorattentat. Vilka åtgärder och metoder för att höja medvetenheten hos allmänheten utan att skapa rädsla är framgångsrika, när det gäller budskapet *Fly, sök skydd, larma*, som Sverige och andra länder arbetar med?

I utlysningen efterfrågas tvär- och mångvetenskapliga projekt som inkluderar flera kunskapsområden och belyser olika perspektiv och därmed kan ge en större överblick på de frågor som studeras. MSB vill i denna utlysning se forskningsprojekt där det finns en tydlig koppling mellan forskning och praktik. Vi ser gärna att projekten integrerar målgrupper, relevanta aktörer och experter på olika sätt, t.ex. i fallstudier, workshops, dialoger och kommunikation för att öka användbarhet och spridning av den kunskap som tas fram. MSB ser också positivt på samarbete mellan olika relevanta lärosäten och aktörer, såväl nationellt som internationellt samt att kunskapen integreras i utbildningar och övningsverksamhet.

Samhällsskydd och beredskap i allmänhet och forskningen inom området i synnerhet har en gränsöverskridande dimension. Internationella perspektiv bör därför beaktas i MSB:s forskningsinsatser där så är tillämpligt.

Tidsramar

Steg 1: Utlysningens första steg öppnar 17 april 2023 och intresseanmälningar ska vara MSB tillhanda senast **7 juni 2023**.

Beslut om medel beräknas kunna lämnas i början av oktober 2023.

Steg 2: Utlysningens steg 2 beräknas öppna i oktober 2023 och stänga i november 2023. Datum för när de fullständiga ansökningarna ska vara MSB senast tillhanda meddelas senare. Beslut om tilldelning av forskningsmedel beräknas kunna meddelas under februari 2024.

Urval och beredning

Utlysningen sker i två steg. Beredningen av inkomna intresseanmälningar, samt i ett senare skede fullständiga ansökningar, hålls samman av en MSB-intern beredningsgrupp.

Det första steget av utlysningen består av en intresseanmälan.

Bedömning av inkomna intresseanmälningar till MSB görs av en intern beredningsgrupp. Bedömningen utgår ifrån behov och relevans för att identifiera de intresseanmälningar som är högst prioriterade utifrån utlysningens föreslagna inriktningar.

I det andra steget bjuds ett urval av de sökande från steg 1 att inkomma med en fullständig forskningsansökan. De fullständiga ansökningarna genomgår en myndighetsintern granskning. Därtill inhämtas vetenskapliga experters bedömningar av ansökningarnas vetenskapliga kvalitet.

MSB förbehåller sig rätten att kontakta sökanden för diskussion och informationsinhämtande.

Kriterier för granskning

Bedömning av intresseanmälningar genomförs av sakkunniga handläggare på MSB och i huvudsak kommer kriterierna 1-4 att beaktas. I det andra steget deltar både sakkunniga handläggare på MSB och extern vetenskaplig expertis i bedömningen, där kriterierna 1-5 kommer att beaktas. Att väga samman vetenskaplig kvalitet och nytta är en del i MSB:s strävan att identifiera forskning med störst potential. I situationer där två forskningsansökningar bedöms lika sett till behov och relevans ska vetenskaplig kvalitet prioriteras.

Följande kriterier kommer att tillämpas:

1. Relevans – I vilken utsträckning motsvarar ansökan/projektet forskningsansökningsinriktning, syfte och mål enligt utlysningstexten?
2. Behov - I vilken utsträckning svarar projektet mot behov att stärka samhällets förmåga inom området samhällsskydd och beredskap genom att bidra med ny kunskap och/eller lösningar på problem?

3. Samverkan och kommunikation – I vilken utsträckning uppnår projektet behov av samverkan och kommunikation med relevanta aktörer (tex behovsägare, offentlig och privat sektor m.fl.) samt MSB?
4. Nyttiggörande av resultat – I vilken utsträckning motsvarar projektet MSB:s mål om nyttiggörande av forskning, dvs. att resultaten ska komma till användning genom exempelvis policyutveckling och utbildnings-, utvärderings-, övnings- eller utvecklingsverksamhet?
5. Vetenskaplig kvalitet – Ansökan bedöms vetenskapligt efter:
 - Problemställning – syfte, teori och nyhetsvärde
 - Metod och genomförande – vetenskaplig metod, projektplan och budget
 - Sökandes kompetens - sannolikheten att projektet kommer att genomföras enligt beskrivningen sett mot bakgrund av sökandens och medsökandes dokumenterade erfarenhet och vetenskapliga skicklighet

Utformning av ansökan

Det är viktigt att notera att alla handlingar som kommer in till MSB är offentliga. Om en ansökan bygger på forskning som är helt eller delvis skyddad av sekretess måste ansökan formuleras på ett övergripande vis så att sekretesskyddade uppgifter inte riskerar att röjas.

Steg 1 – Intresseanmälan

Intresseanmälan lämnas via MSB:s webbaserade ansökningssystem. Gå in via <https://etjanst.msb.se/e-tjanster/>

Intresseanmälan ska bestå av följande och skrivas i Times New Roman, 11 punkter med enkelt radavstånd:

- Grunduppgifter om huvudsökande (i formuläret som är en del av MSB:s webbaserade ansökningssystem)
- Kortfattade beskrivningar av det tänkta projektet enligt rubrikerna i fälten (i formuläret som är en del av MSB:s webbaserade ansökningssystem)
- En idéskiss inklusive referenser, som innefattar en övergripande beskrivning av forskningsfronten, forskningsbehov och framtida utvecklingen av området samt syfte, mål och metodologiska ansatser av den forskning som ska bedrivas. Här ska målgrupper och tänkt samhällsnytta för forskningssatsningen också beskrivas, samt en ungefärlig uppskattad totalbudget för projektet (Bifoga som bilaga, max 4 sidor)
- CV för huvudsökande (Bifoga som bilaga, max 2 sidor)

- Beskrivning av forskningsmiljö med övergripande förslag till organisering och tänkt forskargrupp (Bifoga som bilaga, max 1 sida)

Ofullständig ansökan beaktas ej.

Steg 2 – Fullständig forskningsansökan

I det andra steget ska en fullständig forskningsansökan lämnas in till MSB. Den fullständiga forskningsansökan ska bland annat bestå av en projektbeskrivning som utvecklar och fördjupar idéskissen, CV för samtliga sökanden och budget. Mer information om detta kommer med inbjudan till steg 2.

Formella krav samt vissa begränsningar

MSB:s formella krav på forskningsansökningar är att:

- Huvudsökande ska vara disputerad och tillhöra ett svenskt lärosäte eller forskningsinstitut.
- Projektansvarig forskare ska arbeta minst 15 % i projektet.
- Medsökande i projektet som finansieras av MSB ska arbeta minst 10 % av en heltidstjänst i projektet under den tid de ingår i projektet.
- Ansökan ska vara godkänd av firmatecknare vid lärosäte eller forskningsinstitut. Blanketten bifogas i ansökan och du finner den här: <https://www.msb.se/sv/aktuellt/utlysning-av-forskningsmedel/>
- Samtliga sökande måste godkänna hantering av personuppgifter i enlighet med GDPR.
- MSB kan ej ge bidrag till ekonomiska verksamheter²

Att tänka på:

- MSB ger full kostnadstäckning, för direkta och indirekta kostnader, kopplat till forskningsprojektet. Ange den procentsats för OH-påslag som ditt lärosäte/institut tillämpar.
- Stödberättigande kostnader ska vara uppkomna inom projekttiden, ska vara faktiska och kunna styrkas och uppkommit hos lärosätet/institutet.
- Det är projektansvarig forskare som är ansvarig för att tillse att etikprövning görs i de fall det behövs. Det bör framgå i ansökan om etikprövning är aktuellt och hur den ska genomföras.

² Se Skatteverket definition:
<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/321542.html>

Mer information

Information om MSB:s forskningsverksamhet finns på:

- www.msb.se/forskning
- www.msb.se/sv/aktuellt/utlysning-av-forskningsmedel/

För ytterligare vägledning kring utlysningen finns mer läsning på:

- Investering i kunskap för ett säkrare samhälle – MSB:s strategi för forskning och utveckling <https://rib.msb.se/filer/pdf/28834.pdf>
- Förebygga, förhindra, försvåra - Den svenska strategin mot terrorism. Regeringens skrivelse 2014/15:146 <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2015/08/forebygga-forhindra-och-forsvara--den-svenska-strategin-mot-terrorism/>
- Information om MSB:s arbete med säkerhet i offentlig miljö/terrorbekämpning. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civil-forsvar/sakerhet-i-offentlig-miljo/>

Kontaktpersoner för utlysningen

Jenny Selrot, Forskningssamordnare
Enheten för forskning och utvärdering
tfn: 010-240 51 22, e-post: jenny.selrot@msb.se

Alternativ e-post: forskning@msb.se